

ÆRØ MUSEUM

Ærøskøbing, 10. maj 2017

Formidlingsstrategi for Ærø Museum 2017-2020

Mål og visioner

Ærø Museum skal levere kulturhistorisk formidling af høj kvalitet inden for museets ansvarsområde på alle platforme til alle befolkningsgrupper. Formidlingen skal være på øjenhøjde med modtagerne, så de føler formidlingen relevant og vedkommende. Udgangspunktet er museets samlinger, dets forskning og den "nutidige fortid" i form af øens bygningskultur, kulturelementer og kulturmiljøer inden for museets dækningsområde.

Strategi

Formidlingen skal så vidt muligt tage afsæt i den nyeste forskning, så der bliver en lige linje fra forskning, indsamling, registrering og bevaring til formidling. Museets skal arbejde med en tværmedial formidling, hvor man udnytter de enkelte formidlingsplatformes styrker. Formidlingen skal ikke kun gøre brug af de enkelte formidlingsplatforme, men også søge at samordne disse, så det samlet giver en formidlingsmæssig merværdi.

Ved siden af den generelle formidling vil museet udvikle formidling, som er målrettet forskellige målgrupper ved at tage afsæt i deres udgangspunkt og tilpasset deres forudsætninger. Eksempler på sådanne målgrupper er øens borgere, turister, skoler, plejehjem, børn og unge, ældre som de største grupper. I perioden 2017-2020 er museets fokus målrettet en gennemgribende nyopsætning af basisudstillingen i Brogade og de efterfølgende formidlingstiltag, som skal understøtte udstillingen.

Basisudstillingen i Brogade 3-5

Udstillingen i Brogade 3-5 er museets basisudstilling, der henvender sig til såvel øens borgere som de mange turister, der vil have en bred introduktion til Ærø's tre hovedfortællinger:

- 1) Ærø's særlige kulturhistorie som en ø mellem kongeriget og hertugdømmet Slesvig.
- 2) Ærøskøbings historie og bygningskultur.
- 3) Befolkningens særlige levevilkår og livsformer på en ø knyttet sammen af landet med færgeforbindelser.

Hammerichs Hus

Den fredede bygning, Gyden 22, opført 1803, er et stykke bygningskultur, der siden 1989 har været en hjørnesten i museets virke som "Hammerichs hus". De museale værdier er dog inventaret og genstandene, som den flamboyante billedhugger Gunnar Hammerich (1893-1977) indsamlede/indkøbte for at ordne og arrangerer dem i Gyden 22.

Hammerich er det fremmeste eksempel på de kunstnere og andre, som kom til øen i mellemkrigsårene og som over for omverdenen pegede på øen som noget ganske særligt og unikt i Danmark. I det perspektiv er Hammerich, hans samling af genstande og det univers, som han skabte i Gyden 22 central for forståelsen af Ærøskøbing omstilling i det tyvende århundrede fra en handels- og håndværkerby til en købstad med turismen som et helt afgørende erhverv for den lille købstad.

Der mangler imidlertid en grundlæggende forskning og formidling af denne særegne samling, som kan lukke op for dette imponerende univers for de besøgende. I først omgang vil museet 2017-2018 gennemføre et forskningsprojekt om Gunnar Hammerich og hans verden, der skal publiceres som en bog, der henvender sig til såvel øens borgere, som turisterne. Bogen skal være et referenceværk, der kan anvendes i det videre formidlingsarbejde, der rækker ud over perioden 2017-2020.

Søbygaard

Søbygaard er et smukt bygningsmonument med rødder tilbage til Hertug Hans den Yngre (1542-1622). Stedet er det sidste tilbageværende kulturspor over de slesvigske delinger, hvor især delingen efter Frederik I i 1544 fik betydning for øen. Efter Hertug Hans den Yngre gik Ærø i arv til sønnen Christian og ved dennes død i 1633 over til de tre linjer Sønderborg, Nordborg og Glücksborg. Efter inkorporationen af de gottorpske dele af hertugdømmet Slesvig under den danske krone i 1721 fik Frederik IV endegyldigt samlet godserne på Ærø under kronen i 1729. Herefter skiftede Søbygaard status fra hertuggods til krongods og i 1771 blev gården solgt til amtsfuldmægtig Christian Hansen. Siden har gården haft en lidt omtumlet tilværelse inden den i 1991 blev købt af Den Selvejende Institution Søbygaard, der siden har restaureret anlægget.

Når den nye basisudstilling i Brogade 3-5 og de opfølgende formidlingstiltag er afsluttet i 2019/20, vil museet gå i gang med at etablere en fast udstilling i hovedbygningen, kaldet Slottet, om Ærø som del af hertugdømmet Slesvig frem til 1867 og især Hertug Hans den Yngre og hans efterslægt. Endvidere skal der etableres rum til skiftende kulturhistoriske særudstillinger. Forudsætningen herfor er dog, at bygningens indeklima forinden har fået en sådan beskaffenhed, at lokalerne er egnede til udstilling af museumsgenstande.

Søbygaard, Hertug Hans den Yngre og hans efterslægt er ikke jomfrueligt stof. Der ligger flere større sønderjyske afhandlinger om såvel hertugen og miniputhertugdømmerne på Ærø som godsdriften på øen. Formidlingsmæssigt er der til gengæld behov for en opgradering såvel analogt, digitalt som på anden vis. Museet vil derfor i løbet af perioden begynde at udvikle særlige formidlingstiltag om Søbygaard og kulturlandskabet omkring gården.

Hertug Hans den Yngre har ikke efterladt genstande, som kan anvendes til den faste udstilling. Der bliver derfor tale om en todimensional udstilling, som vil kunne rummes inden for 100-125 m² med brug af f.eks. spanske vægge, bannere, digitale medier eller andre virkemidler.

Museet vil i slutning af perioden udviklet et koncept for kulturhistoriske særudstillinger på Søbygaard i lokaler på ca. 100-150 m². Lokalebehovet er sat ud fra en nøje vurdering af

- a) omfanget og karakteren af museets samling
- b) en undersøgelse af særudstillingslokaler i en række danske museer og

c) forholdet mellem størrelsen af lokalerne og museets økonomiske og personalemæssige ressourcer.

Hvert tredje år vil museet lave en større forskningsbaseret udstilling, der præsenterer de besøgende for ny viden om Ærø, mens lokalerne de øvrige år vil danne rammerne for mindre udstillinger eller vandrestillinger.

Webformidling og digital formidling

”De som ikke er på nettet, eksisterer ikke” udtalte en nørrejysk stadsarkivar i starten af nullerne. Nettet og de sociale medier er uomgængelige i dag. For Ærø Museum har den digitale formidling flere og ikke nødvendigvis sammenfaldende formål.

- 1) Synliggørelse og markedsføring af museet. Museets digitale platform skal gøre museet synlig for offentligheden, ikke mindst de mange turister som hvert år gæster øen. Den digitale formidling skal gøre museet relevant, nærværende og interessant på øen og uden for øen. Museets website og de sociale medier skal være helt naturlige indgange for de, som planlægger en ferie- eller weekendtur til Ærø eller er ved at tilrettelægge et besøg på et af museets udstillingssteder.
- 2) Museets digitale platform skal indgå som et element i en tværmedial formidling af museets ansvarsområde. Museet skal udnytte det digitale medies muligheder for hurtigt at komme ud til meget store grupper alle steder med internetforbindelse med mere leksikalske budskaber, hvor tekst, billeder, film og lyd er integreret dele af budskabet.

Den digitale formidling skal supplere udstillingerne med respekt for, at udstillingerne har en ”fakticitet”, der gør udstillingen langt mere nærværende, kropslig og levende end skærmens abstrakte formidling.

Museets digitale formidling skal henvende sig til brugerne generelt, men også målrettes til bestemte grupper som turister, unge og ældre, skoler og plejehjem med særlige tilbud, som er afstemt med målgruppernes særlige forventninger og viden.

Endelig er det nødvendigt, at den digitale formidling er fleksibel og robust. Udvikling af digital formidling er særdeles omkostningstung både at etablere og drive. Samtidig er informationsteknologien i rivende udvikling. Museets digitale platform(e) skal være fleksibel, så nye IT-systemer og formidlingsmæssige muligheder i vidst muligt omfang kan integreres, så man undgår hyppige og omkostningstunge skift af IT-platforme. Den eller de digitale platforme skal være robust, så de har en maksimal ”opetid” og få nedbrud. Det er især afgørende på en ø, hvor IT kompetencer skal hentes til øen og derfor væsentlig dyrere end på fastlandet.

De levende ord

Midt i en digital tid, hvor alle efterlyser digitale løsninger, er det afgørende for museet, at det fastholder sit afsæt og fundament i det levende ord. Det levende ord er tanken, ligesom tanken er det levende ord. Der er intet uden for sproget. Derfor er der intet, der som det levende ord kan engagere, inspirere og tænde for en gnist og begejstring - men som også kan slukke for en interesse. Det levende ord kan noget, som en udstilling, en website eller en bog ikke formår.

Det levende ord er derfor vigtig, hvad enten det formidles på en rundvisning i en af museets afdelinger, på en byvandring eller som et foredrag. Afgørende er formidlingen på Ærø. Det er dog også vigtigt for museet, at dets inspektører formidler deres forskning uden for øen ved seminarer, symposier, møder og foredragsrækker m.m.

Årbogen

Årbogen er et centralt omdrejningspunkt for formidling af museets forskning i en form, der henvender sig til såvel læg og lærd med en kulturhistorisk interesse. Årbogen skal være en tilgængelig platform for såvel lokalhistorikere med noget på hjertet som faguddannede historikere og kulturhistorikere. Årbogen er tillige stedet, hvor museets inspektører kan formidle deres nyeste forskning i en let tilgængelig form, når forskningen forinden har været publiceret som fagfællebedømte artikler i andre tidsskrifter. Det er derfor afgørende, at sproget er læsevenligt og layouten moderne. Tunge videnskabelige afhandlinger henvises til særskilte publikationer eller fagfællebedømte tidsskrifter.

Bogudgivelser og andre former for trykte udgivelser

Bogen og det trykte medie er ikke glemt på Ærø Museum, selv om Kindle og iPad trænger sig på som digitale afløsere for det trykte medie. Bogen og artikler er omdrejningspunkt for fordybelse, hvor man har mulighed for at trænge længere ned i stoffet end udstillingsplancherne og de leksikalske opslag på nettet tillader det. Det er afgørende, at museet også giver de interesserede mulighed for denne fordybelse.

Bogen og artikler er også medie for museets forskning. De skal være velredigerede, så de er læsevenlige og med en god moderne layout, der indbyder til læsning. Så skal der være plads til mere formidlingsmæssige publikationer, der ikke i sig selv bidrager med ny viden, men som præsenterer den nyeste viden på en anderledes måde med henblik på tilgængeliggørelse af et svært stof for en stor læsergruppe. Serien "Fortiden i nutiden" er et eksempel på denne formidling, som skal formidle kulturlandskabet på Ærø.

Skoler og undervisning

Marstal Skole, Ærø Friskole og andre uddannelsesinstitutioner på øen er relevante og vigtige samarbejdspartnere for Ærø Museum. Folkeskoleområdet er på den ene side bundet af stadig strammere læseplaner, som gør det vanskeligt at tilrettelægge tilbud, der tager afsæt i Ærø's helt særlige historie og kultur. På den anden side er der med "den åbne skole" åbnet op for nye muligheder.

Ærø Museum har viden og erfaring, der kan gøre historien nærværende for folkeskolens elever i en tid, hvor kontant forandring er blevet et mantra og disruption et modeord på begrebernes stjernefirmament. Formidlingen skal tage afsæt i de unges digitale virkelighed, men også gøre det klart for de unge, at der findes en virkelighed uden for skærmen, der på samme tid kan gøre en klogere på Ærø's kulturhistorie og beriges ens liv. Samtidig er det afgørende, at udvikling af materialet sker i samarbejde med skolen og dets lærere, så det indgår aktivt i undervisningen og ikke bliver gemt og glemt.

Formidlingsprojekter

1) Fortiden i nutiden

Fortiden er en del af nutiden og vores hverdag. Faktisk lever mennesket ikke kun i en tidsalder. Men vi oplever det sjældent og oftest først, når fortiden gør modstand. Købstædernes middelalderlige bymidter sætter nogle snævre rammer for den moderne og

voksende biltrafik. De levende hegn, som markerede fortidens landsbrugsstruktur eller landboreformerne i 1700-tallet, gør passiv modstand over for moderne landbrug og store landbrugsmaskiner.

Fortiden i nutiden er en serie af hæfter, hver på 20-28 sider (A5), der skal fortælle om fortiden i nutiden (bygninger, kulturelementer og kulturlandskaber), der er den baggrund, som sætter nogle rammer for livet på Ærø som andre steder. I 2017 udgives to hæfter "Ærøskøbings historie og huse" og "Diger og hegn på Ærø". Herefter vil museet udgive 1-2 hæfter om året.

Tidsramme: 2017-

Forfattere: Museets inspektører og kvalificerede forfattere uden for museet.

Redaktør: Kim Furdal.

Finansiering: Intern/ekstern.

2) *Min fortid – min historie*

Historie og kulturhistorie formidles bedst, når den tager afsæt i brugerens situation på et bestemt sted og en bestemt tid. Det gælder ikke mindst børn, som ikke har samme forståelse af den kronologiske tid. Ærø Museum vil derfor udvikle et undervisningstilbud til skoleelever i alderen 14-16 år, som gør dem bedre i stand til at forstå sig selv i en tidsmæssig, geografisk og social sammenhæng.

Omdrejningspunktet i undervisningen bliver elevernes mobiltelefoner, der skal anvendes til at lave film om deres og Ærø's historie. Arbejdet skal bl.a. understrege over for eleverne, at historie er et kvalificeret valg, som efterlader det meste af fortiden i glemslen. Projektet laves i samarbejde med skolen i Marstal.

Tidsramme: 2018.

Projektmedarbejder: Sille Radoor Larsen i samarbejde med lærere på Marstal Skole.

Finansiering: Intern/ekstern.

3) *Kulturlandskabet omkring Søbygaard*

Kulturlandskabet omkring Søbygaard og Vitsø er ikke kun et smukt rekreativt område. Det er også et af kerneområderne til en forståelse af øens ældste historie og Ærøskøbings tidligste historie. Museet vil i samarbejde med kommunens tekniske afdeling udviklet en turguide i området Vitsø, Søby Volde og Søbygaard med brug af trykte og digitale medier.

Tidsramme: 2018.

Projektmedarbejder: Katrine Kromann.

Finansiering: Intern/ekstern.

4) *Udstillingskatalog Brogade (Ærø's historie)*

Museet vil udgive et udstillingskatalog om Ærø's historie og udstillingen i Brogade. Kataloget skal være en kort og velillustreret introduktion på ca. 50 sider, som henvender sig til den kulturhistorisk interesserede besøgende som andre, der er interesseret i en læsevenlig indføring i Ærø's historie.

Tidsramme: 2019.

Forfattere: Museets inspektører.

Redaktion: Museets inspektører.

Finansiering: Intern/ekstern.

5) *Ny website*

Ny website. Som en udløber af den nye basisudstilling i Brogade skal der udvikles et nyt website med en design og et indehold, der spiller sammen med basisudstillingen, museets

øvrige formidling og markedsføring. Website skal som nu kunne fungere sammen med de sociale medier, men også tage højde for de nye formidlingsmæssige muligheder, som kan ses og anes i den multimediale horisont. Det er afgørende, at ikke blot nye, men også museets nuværende digitale formidling som historiesafari kan integreres og udvikles på sitet. Rent praktisk skal sitet kunne opdateres og udvikles af museets medarbejdere.

Tidsramme: 2019-2021.

Projektmedarbejder: Mikkel Kühl og Sille Radoor Larsen.

Finansiering: Intern/ekstern.

6) *Skoletjenesten i Brogade*

Udstillingen i Brogade er som udgangspunkt en generel introducerende udstilling om Ærø og Ærøskøbings historie, der henvender sig til den bredt kulturhistorisk interesserede. Skolerne skal kunne rekvirere en inspektør til at formidle samlingerne ved rundvisninger, men der er behov for undervisningsmateriale, så eleverne også kan gå tilbage i fortiden på egen hånd. For at øge de unges udbytte skal der udvikles en analog og en digital skoletjeneste målrettet de enkelte aldersgrupper. Museet vil ansætte en folkeskolelærer, der sammen med en af museets inspektører skal udvikle et undervisningskoncept for folkeskolens elever. Materiale skal bestå af to elementer:

- 1) En digital del, som eleverne kan anvende før og efter et besøg på museet eller Ærø.
- 2) En analog del, som kan anvendes på Museet. Eleverne skal opleve genstande på museet og ikke billeder/film af genstandene på museet (Magrittes pibe "Ceci n'est pas une pipe"). Materiale skal bl.a. bidrage til en forståelse hos eleverne, at genstandene kan noget, som billeder ikke kan og har en materialitet, som et digitalt billede uden bagside ikke har. Eleverne skal forstå og gribes af de vidnesbyrd og historier, som genstandene bærer rundt på.

Tidsramme: 2020/21.

Projektmedarbejder: Sille Radoor Larsen i samarbejde med en eller flere folkeskolelærer.

Finansiering: Intern/ekstern.

7) *Hertug Hans den Yngre game*

Spillet er målrettet børn og unge over 12 år. Hertug Hans den Yngres 23 børn er forsvundet på Søbygaard. Som barn skal du nu finde dem inden for en bestemt tid, så de ikke falder i voldgraven og drukner. Spillet kan opbygges i forskellige niveauer og med forskellige geografiske udstrækninger.

Tidsramme: 2020/2021.

Projektmedarbejder: Mikkel Kühl.

Finansiering: Intern/ekstern.

8) *Digitalisering af museets årsskrifter*

Som mange andre tidsskrifter og årsskrifter skal museets årsskrifter digitaliseres og tilgængeliggøres på museets website, så artiklerne kan nå ud til en større målgruppe. Forinden er det dog nødvendigt med en clearing af ophavsretten til såvel artikler som billeder.

Tidsramme: 2020/2021.

Projektmedarbejder: Kim Furdal.

Finansiering: Intern/ekstern.